

УДК 811.161.2'243:378.147

Марина ЛПАТОВА
викладач кафедри історії,
археології, інформаційної та архівної справи
Центральноукраїнський національний технічний університет

РОЛЬ ВІРТУАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Анотація. *Розглянуто питання застосування нових інформаційних технологій в навчальному процесі – віртуальних екскурсій, які спрямовані на ознайомлення іноземних здобувачів вищої освіти з історико-культурною спадщиною України та активізацію їхньої пізнавальної діяльності. Проаналізовано останні дослідження і публікації з даної тематики, в яких було сформульовано зміст поняття «віртуальна екскурсія», основні підходи до класифікації віртуальних екскурсій. Доведено, що використання віртуальних екскурсій під час навчання мови іноземних студентів – це об'єктивна вимога сучасної методики викладання української мови як іноземної.*

Ключові слова: *українська мова як іноземна, соціокультурна компетенція студентів, інтерактивні технології навчання, аудіовізуальний метод навчання, віртуальні екскурсії.*

Abstract. *The issue of using new information technologies in the educational process - virtual excursions aimed at familiarizing foreign students of higher education with the historical and cultural heritage of Ukraine and activating their cognitive activity - was considered. The latest research and publications on this topic were analyzed, which formulated the meaning of the concept of "virtual excursion", the main approaches to the classification of virtual excursions. It has been proven that the use of virtual excursions during language training of foreign students is an objective requirement of the modern methodology of teaching Ukrainian as a foreign language.*

Keywords: *Ukrainian language as a foreign language, sociocultural competence of students, interactive learning technologies, audiovisual learning method, virtual tours.*

Сучасні тенденції методики викладання української мови як іноземної передбачають навчання мови з позицій соціокультурної орієнтації студентів, формування в них країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенції. В умовах дистанційного навчання активно впроваджуються інноваційні технології. У зв'язку з впровадженням інформаційних комп'ютерних технологій в навчальний процес змінилися освітні цілі. Акцент змістився з «засвоєння знань» на формування «компетентностей», відбувається переорієнтація на особистісно орієнтований підхід. Тобто головним завданням навчання стає не тільки передача певного обсягу знань, а формування вмінь отримувати і обробляти інформацію, формування навичок мислення високого рівня: аналізувати, синтезувати, оцінювати. Все це вимагає впровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій. Одним із важливих засобів застосування нових інформаційних технологій в цьому процесі є віртуальні екскурсії, які спрямовані на

ознайомлення іноземних здобувачів вищої освіти з історико – культурною спадщиною України та активізацію їхньої пізнавальної діяльності.

У мережі Інтернет існує велика кількість готових екскурсій, за допомогою яких з освітньою метою можна використовувати віртуальні подорожі містами України, відвідувати експозиції у різноманітних музеях, а також підприємства, чия виробнича технологія може ілюструвати теоретичні знання. Перевага віртуальних екскурсій у доступності, можливості повторного перегляду, наочності, наявності інтерактивних завдань, зручності інтеграції в освітній процес під час дистанційного навчання. Віртуальні екскурсії можна застосовувати на різних заняттях, як фрагментарно, так і як серію занять із певної тематики. Наприклад, студентам цікаво було б відвідати музей Тараса Шевченка після розповіді викладача про життя і творчість великого поета.

У методичній літературі наводяться різні класифікації екскурсій. За змістом можна виділити такі види віртуальних екскурсій:

- 1) оглядові, в яких зібрані елементи декількох екскурсій, об'єднаних спільною темою;
- 2) тематичні – екскурсії, що розкривають певні теми;
- 3) біографічні екскурсії, які пов'язані з життям і біографією видатних людей.

Тематика віртуальних екскурсій повинна мати тісний зв'язок із навчальною програмою дисципліни «Українська мова як іноземна». Викладачі секції мовної підготовки технічного університету пропонують студентам-іноземцям наступні екскурсії: «Подорож Україною»; «Великі міста України»; «Київ – столиця України»; «Місто Кропивницький – колыска українського професійного театру»; «Музеї Кропивницького»; «Тарас Шевченко – геній українського народу» та інші. Для ефективного проведення віртуальної екскурсії необхідна її ретельна підготовка: чітке розуміння викладачем і студентами цілей і завдань екскурсійного заходу, планування кожного з його етапів, обговорення і опрацювання необхідного матеріалу та інформації зі студентами.

Серед основних функцій навчальної екскурсії для іноземних здобувачів вищої освіти можемо виокремити такі:

- реалізація принципу наочності навчання, завдяки чому студенти безпосередньо знайомляться з досліджуваними предметами і явищами;
- підвищення наукового рівня навчання і зміцнення його зв'язку з реальними життєвими ситуаціями і живою мовою.

Завданнями навчальної екскурсії є:

- розвиток у студентів інтересу до вивчення української мови;
- розвиток комунікативної та лінгвокомунікативної компетентності;
- розвиток пошукових, творчих, організаційних навичок.

Організація навчальної екскурсії для іноземних студентів включає такі етапи роботи: підготовчий, основний та контрольний. На підготовчому етапі проводиться введення нової лексики, робота з текстом, виконання

лексико-граматичних завдань. На основному етапі відбувається віртуальна екскурсія, а на завершальному етапі – закріплення знань, рефлексія. Відповідно до кожного етапу роботи необхідно розробити завдання, спрямовані на формування певних навичок і вмінь у іноземних студентів з метою їх успішного включення в процес навчальної екскурсії. У весняному семестрі з іноземними слухачами підготовчого відділення дистанційно було проведено віртуальну оглядову екскурсію «Місто Кропивницький». На підготовчому етапі було організовано роботу студентів із текстом про місто Кропивницький. Передтекстові завдання передбачали введення мовленнєвих конструкцій, ознайомлення студентів із новим лексико-граматичним матеріалом. Презентація нового лексичного матеріалу відбувалася з використанням наочності через демонстрування фотографій, малюнків тощо. Даний вид роботи готував учнів до сприйняття нової інформації, актуалізував наявні знання. Перед читанням тексту викладачем було надано країнознавчий та лінгвістичний коментар до одиниць тексту, що відображають історико-культурні реалії. Студенти дізналися про перший в Україні український професійний театр, про відомого театрального режисера й актора Марка Кропивницького та найбільший майдан міста – майдан Героїв. Головне призначення передтекстових завдань – зняття лексичних, граматичних, лінгвокраїнознавчих складнощів тексту. Після читання тексту про місто Кропивницький, студенти виконували післятекстові завдання: відповідали на запитання, склали план тексту, виконували вправи на засвоєння певних граматичних конструкцій. Робота викладача на цьому етапі готує студентів до кращого сприйняття віртуальної екскурсії. На основному етапі проводилася оглядова віртуальна екскурсія «Кропивницький – місто у центрі України». Треба зазначити повільний темп лінгвокультурних коментаріїв, щоб слухачі мали змогу ідентифікувати інформацію з раніше прочитаного тексту. Завершальний етап роботи – це закріплення знань та рефлексія. Студентам було запропоновано наступні завдання: відповісти на запитання, узагальнити нову інформацію, поділитися враженнями, виконати творче завдання – скласти сінквейн. Під час узагальнення матеріалу доцільно використовувати метод Сінквейна, що дозволяє відпрацьовувати навички аналізу тексту та висловлювати своє ставлення до теми, забезпечує мовленнєвий розвиток студентів, перевіряє їхній рівень сприйняття матеріалу. Студенти - іноземці склали сінквейни за зразком:

1. Кропивницький.
2. Гарний, спокійний.
3. Працює, навчається. Вражає.
4. Мені подобається це місто.
5. Місто у центрі України.

Науковці вважають метод Сінквейна одним з ефективних інноваційних прийомів у розвитку критичного мислення особистості на заняттях з іноземної мови, дієвим засобом активізації пізнавальної та творчої діяльності студентів.

Застосування віртуальних екскурсій у навчальному процесі з української

мови як іноземної допомагає студентам-іноземцям краще засвоювати лінгвокраїнознавчі та культурологічні реалії країни, вдосконалювати навички говоріння, читання і аудіювання, збагачувати лексичний запас, виховувати шанобливе ставлення до традицій і звичаїв, державної мови, національних цінностей українського народу.

Отже, віртуальні екскурсії на заняттях з української мови як іноземної сприяють не лише підвищенню інтересу до дисципліни, а й до історико-культурної спадщини України; є інноваційною формою навчального процесу.

Джерела та література:

1. Белікова О.В., Бессонова Н.М., Греул О.О. Віртуальні екскурсії як спосіб активації пізнавальної діяльності освітніх мігрантів. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі*: зб. наук. пр. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2021. Випуск 38. С. 41 – 57.

2. Коваленко О. В. Використання віртуальних екскурсій як сучасних форм організації навчального процесу. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Випуск 9. С. 94 – 97.

3. Малієнко Ю., Ремех Т. Віртуальні екскурсії в контексті онлайн-навчання. *Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19*. Київ. 2021. С. 258 – 262.

4. Подліняєва О.О. Особливості використання сучасних медіа в освіті: віртуальна екскурсія. *Фізико-математична освіта: науковий журнал*. 2016. Випуск 4(10). С. 100 – 104.

5. Чередніченко Г. А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка. 2011. №4. С. 134 – 138.

6. Ліпатова М.В., Щербина С.В. Віртуальна екскурсія як інноваційна форма навчання української мови як іноземної на довузівському етапі. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2024. Вип. 214. С. 237 – 240.